

RAPPORT 452

Archeologienota Tongeren, Binnenveldje Verkaveling in 14 loten

Deel 1: Verslag van Resultaten

Hanne De Langhe & Petra Driesen
Juli 2017

Colofon

ARON rapport 452 – Archeologienota – Tongeren, Binnenveldje. Verkaveling in 14 loten.

Erkend archeoloog:	Hanne De Langhe (OE/ERK/Archeoloog/2016/00156)
Auteurs:	Hanne De Langhe & Petra Driesen
Bijdragen:	Elke Wesemael, Inge Van de Staey & Joris Steegmans
Foto's en tekeningen:	ARON bvba (tenzij anders vermeld)
Wettelijk depot:	D/2017/12.651/108

Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken op info@aron-online.be

Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van ARON bvba mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van web-publicatie, druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

ARON bvba

Archeologisch Projectbureau
Neremweg 110
3700 Tongeren
www.aron-online.be
info@aron-online.be
tel: 012/225.250
fax: 012/770.034

ARON-RAPPORT 452

ARCHEOLOGIENOTA

TONGEREN, BINNENVELDJE VERKAVELING IN 14 LOTEN

Hanne De Langhe & Petra Driesen

Tongeren
2017

INLEIDING	2
DEEL 1. VERSLAG VAN RESULTATEN.....	3
Hoofdstuk 1. Bureauonderzoek.....	3
1 Beschrijvend gedeelte	3
1.1 Administratieve gegevens.....	3
1.2 Onderzoeksvragen en randvoorwaarden	5
1.3 Beschrijving van de geplande bodemingrepen.....	5
1.4 Werkwijze, verloop en actoren	7
2 Assessment.....	9
2.1 Situering van het onderzoeksgebied	9
2.2 Archeologische situering.....	9
2.3 Impact van de bodemingrepen en kenniswinst	12
2.4 Onderzoeksvragen	13
2.5 Datering en interpretatie	13
3. Samenvatting	14
DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	15
1. Gemotiveerd advies.....	15
1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	15
1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied	15
1.3 Impact van de geplande bodemingrepen	15
1.4 Bepaling van de maatregelen	15
BIBLIOGRAFIE	
BIJLAGEN	
Bijlage 1: Periodentabel	
Bijlage 2: Kadasterplan	
Bijlage 3: Afbeeldingen- en plannenlijst	
Bijlage 4: Inplantingsplan	
Bijlage 5: Grondplannen woning 3/5 en 3/6	
Bijlage 6: Terreinsnedes	
Bijlage 7: Snedes woning 3/5 en 3/6	
Bijlage 8: Sleuvenplan 2011	
Bijlage 9: Overzichtsplan sporen 2011	

INLEIDING

De initiatiefnemer plant op een ca. 5055 m² groot terrein ter hoogte van de Klaproostraat te Koninksem (gemeente Tongeren, prov. Limburg) een verkaveling in 14 loten met aansluitend de bouw van 14 sociale koopwoningen. Deze verkaveling maakt deel uit van een grotere verkaveling 'Binnenveldje' die reeds deels ingericht werd. Voor het huidige project is een verkaveling- en een stedenbouwkundige vergunning vereist.

Gezien voor de realisatie van dit project bodemingrepen vereist zijn, het terrein niet in een gebied ligt waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, het terrein niet in een gabarit bestaande lijninfrastructuur valt, het terrein niet in een beschermde archeologische site of een vastgestelde archeologische zone valt, het perceeloppervlak groter is dan 3000 m², de bodemingreep groter is dan 1000 m² en de aanvrager publiekrechtelijk is, is het toevoegen van een bekrachtigde archeologienota aan de vergunningsaanvraag verplicht.¹

Een archeologienota is een document dat opgemaakt wordt op basis van een archeologisch vooronderzoek en dat niet alleen administratieve gegevens van het onderzoeksgebied bevat, maar ook een verslag van de resultaten van het uitgevoerde vooronderzoek, een voorstel van beslissing en een plan van aanpak voor de maatregelen die daaruit volgen.² Het doel van het archeologisch vooronderzoek bestaat in het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische site in een onderzoeksgebied en indien deze aanwezig is te bepalen wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van de bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.³

De *Code van Goede Praktijk* versie 2.0 voorziet in de opmaak van een '*archeologienota met beperkte samenstelling*' indien de confrontatie tussen de toekomstige werken en één doorslaggevend aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader aantoont dat:

- 1° met aantoonbare zekerheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;
- 2° de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;
- 3° verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst.

De verkaveling 'Binnenveldje' werd in 2010-2011 reeds onderzocht door middel van proefsleuven. Dit onderzoek leverde geen archeologische sporen op waarvan het kennispotentieel voldoende groot geacht werd om verder onderzoek te adviseren. Om deze reden werd voor het huidige plangebied enkel een bureauonderzoek met beperkte samenstelling uitgevoerd (Deel 1) en werd geen *Programma van Maatregelen* opgemaakt. Het gemotiveerd advies hiervoor wordt beschreven in Deel 2.

¹ Zie hiervoor de beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek bij het aanvragen of verlenen van vergunningen. https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

² Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen (CGP)(2015), p. 15.

³ CGP 2016, p. 27.

DEEL 1. VERSLAG VAN RESULTATEN

HOOFDSTUK 1. BUREAUONDERZOEK

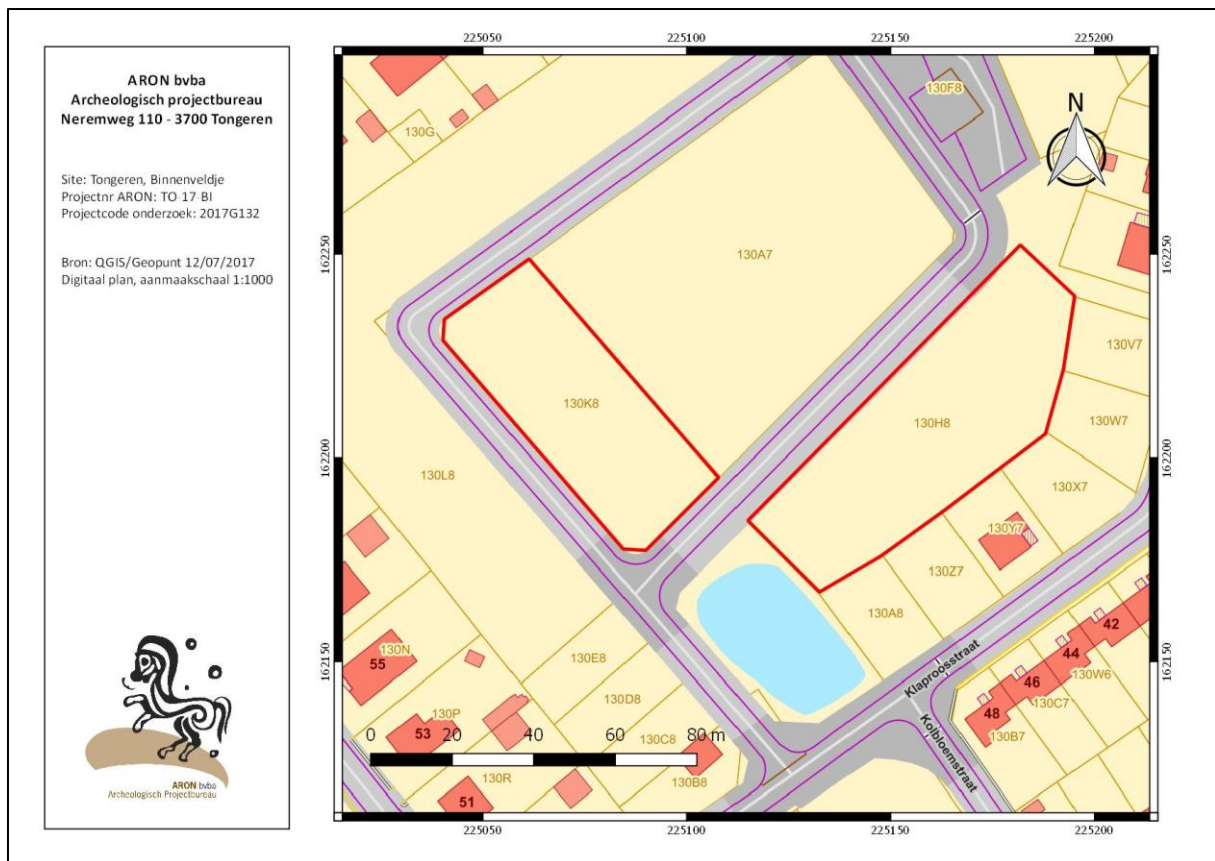
1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

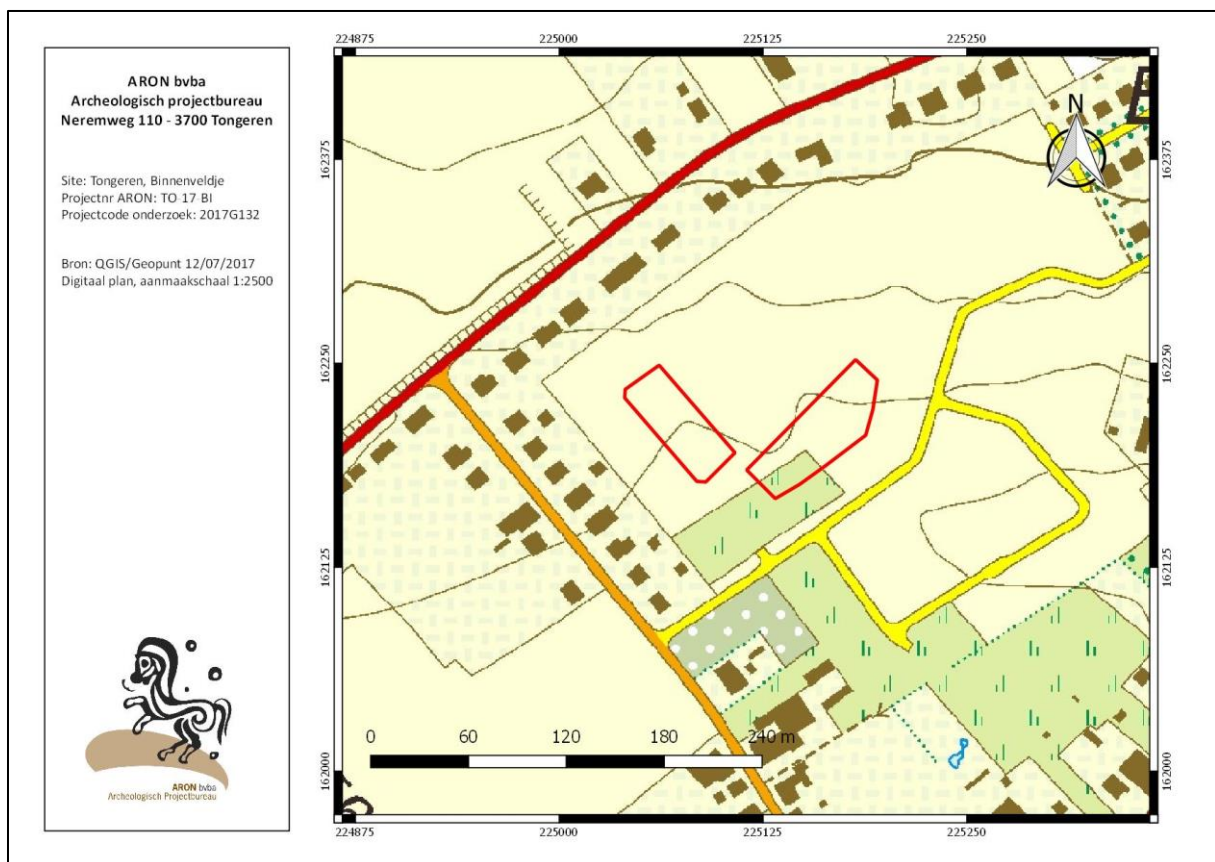
Projectcode	2017G132	
Naam en erkenningsnummer Archeoloog	Hanne De Langhe OE/ERK/Archeoloog/2016/00156	
Rechtspersoon	ARON bvba Archeologisch Projectbureau, Neremweg 110, 3700 Tongeren OE/ERK/Archeoloog/2015/00006	
Andere actoren en specialisten binnen het project	Functie	Naam
	Projectleiding	Petra Driesen
Extern wetenschappelijk advies	Nvt.	Nvt.
Locatiegegevens	Limburg, Tongeren, Koninksem, Binnenveldje (Klaproosstraat)	
Oppervlakte	Het totale projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 5055 m ² .	
Bounding box coördinaten	X-min,Y-min 225040.22,162167.02 : X-max,Y-max 225195.20,162252.24	
Kadasternummers	Tongeren 2 afd. Koninksem, sectie B: perceelnr. 130h8 en 130K8	
Thesaurusthermen⁴	Bureauonderzoek, Tongeren, Koninksem	
Overzichtsplan verstoringen	<i>Zie afb. 4: Kleurenorthofoto.</i> ⁵	

⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus>

⁵ Een KLIP-plan werd niet aangevraagd.

Afb. 1: Kadastraal plan met perceelgrenzen en afbakening van het onderzoeksterrein in het rood.

Afb. 2: Uittreksel uit de topografische kaart met afbakening van het onderzoeksterrein in het rood.

1. 2 Onderzoeksvragen en randvoorwaarden

Volgende onderzoeksvraag zal tijdens het bureauonderzoek behandeld worden:

- Welke doorslaggevend aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader leidt tot de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling? Beschrijf dit aspect.

Randvoorwaarden:

Vermits verwacht wordt dat aan de voorwaarden voor de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling voldaan zal worden, wordt de archeologienota volgens dit traject opgemaakt.

1. 3 Beschrijving van de geplande bodemingrepen

De initiatiefnemer plant een verkaveling in 14 loten voor halfopen bebouwing met aansluitend de bouw van 14 sociale koopwoningen (*afb. 3, BIJLAGE 4*)

De bouwloten

De grootte van de bouwloten varieert van ca. 2 a 90 ca tot ca. 4 a 21 en staat per lot aangegeven in onderstaande tabel, evenals het type woning dat per lot gebouwd zal worden:

Lot	Oppervlakte	Type woning
1	2 a 90 ca	Type 3/5
2	3 a 64 ca	Type 3/5
3	4 a 21 ca	Type 3/6
4	4 a 05 ca	Type 3/6
5	3 a 82 ca	Type 3/6
6	3 a 59 ca	Type 3/6
7	3 a 36 ca	Type 3/5
8	3 a 13 ca	Type 3/5
9	3 a 62 ca	Type 3/6
10	3 a 60 ca	Type 3/6
11	3 a 60 ca	Type 3/5
12	3 a 60 ca	Type 3/5
13	3 a 60 ca	Type 3/6
14	3 a 67 ca	Type 3/6

Binnen de loten is een bouwkader en een tuinzone voorzien.

De bouwkaders voor woningen van het type 3/5 meten 9 m x 10,44 m en de bouwkaders van woningen van het type 3/6 meten 9 m x 10,95 m (*afb. 3, BIJLAGE 4*).

De woningen zullen door de initiatiefnemer gebouwd worden. Ze worden gefundeerd op een algemene funderingsplaat op grindzuilen (*BIJLAGE 6 en 7*). De grindzuilen worden met behulp van een schroef-pompsysteem in de bodem geïnjecteerd.

De diepste afgraving gebeurt dan ook ter hoogte van de funderingsrand tot op 80cm onder het huidig maaiveld om een vorstvrije diepte te verkrijgen. Deze bodemingrepen zullen machinaal gebeuren d.m.v. een graafmachine.⁶

Er worden geen kelders gerealiseerd.

⁶ Schriftelijke communicatie met Robby Habets (*architect initiatiefnemer*)

Plaatselijk worden ophogingen en afgravingen gerealiseerd om de individuele loten te egaliseren (*BIJLAGE 6*). Hiervoor wordt minimaal de teelaarde afgegraven met een graafmachine.

Tuinzones en verhardingen

In de achtertuinen van de woningen worden terrassen van 16,11 m² aangelegd.

Voor elk huis wordt vanuit de wegenis naar de garage een verharde oprit voorzien van maximaal ca. 2,5 m breed. Tussen de wegenis en de inkomhal wordt een tuinpad voorzien van maximaal ca. 2,2 m breed (*BIJLAGE 5*).

Voor de aanleg van terrassen, paden en opritten wordt een maximale verstoringdiepte van ca. 45 cm onder het maaiveld verwacht.

In de tuinen wordt rondom de loten een draadafsluiting geplaatst van 1,80 m hoog. Op welke manier deze geplaatst wordt, is tot heden nog niet geweten. Er kan echter verwacht worden dat de plaatsing van de palen voor de afsluiting verstoringen zal veroorzaken tot minimaal 50 cm diepte onder het maaiveld.

Hoe diep men de bodem zal afgraven voor de verdere aanleg van de tuinen, is tot heden nog niet gekend. Vermoedelijk gaat het hier om een maximale diepte van 20 cm onder het maaiveld voor de aanleg van gazon. Voor het eventueel aanplanten van bomen zullen plantputten nodig zijn die in principe tot op een diepte van ca. 80 cm onder het maaiveld reiken.

Afb. 3: Inplantingsplannen (Bron: Architectenbureau Michel Janssen, digitaal plan, dd 24/05/2017, aanmaatschaal 1.200, 2017G132)

Nutsleidingen en riolering

Gedetailleerde info betreffende de aanleg van verhardingen en nutsleidingen is nog niet volledig gekend.

Ter hoogte van de terrassen wordt op elk lot een filterput voorzien voor regenwater. Een overloop en een RWA-leiding worden tussen deze put en de woning aangelegd. Aan de voorzijde van de woningen wordt een controleput voorzien van 80 x 60 cm. RWA- en DWA leidingen worden tussen de woning en de wegenis aangelegd en worden aangesloten via huisaansluitputten op de openbare riolering.

De exacte diepte en oppervlakte voor de uitgraving van putten en sleuven is tot heden nog niet gekend, maar er kan vanuit gegaan worden dat de riolering op gemiddeld 1,20 m onder het huidige maaiveld aangelegd wordt, met plaatselijk ter hoogte van de aansluitingen diepere uitgravingen.

Verder kan er vanuit gegaan worden dat vanaf de nieuwe wegenis de nodige nutsleidingen voorzien zullen worden naar elke woning. Voor waterleiding en gas wordt hiervoor o.a. een uitgraving van ca. 80 cm diep verwacht, voor riolering een uitgraving van ca. 2 tot 2,5 m diep. Glasvezelkabel ligt op geringere diepte (ca. 50 cm).

Alle uitgravingen zullen in principe machinaal gebeuren d.m.v. een graafmachine, voor de nutsleidingen binnen een sleuf die net iets breder is dan de desbetreffende leiding.

Werfzone

De werfzone zal zich volledig binnen de betrokken percelen bevinden. Hiervoor worden geen bijkomende bodemingrepen voorzien.

1.4 Werkwijze, verloop en actoren

Gezien het bureauonderzoek betrekking heeft op een terrein waarop in 2010 en in 2011 reeds een archeologisch vooronderzoek (bureauonderzoek, proefsleuvenonderzoek en metaaldetectie) werd uitgevoerd, diende bijzondere aandacht besteed te worden aan de confrontatie van de toekomstige werken met de archeologische voorgeschiedenis om na te gaan of een doorslaggevend aspect kan leiden tot een archeologienota met beperkte samenstelling. Uit deze confrontatie bleek dat verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst en dat dus effectief een archeologienota met beperkte samenstelling opgemaakt kon worden (CGP 12.5.3.3.).

De topografische kaart en kadasterkaart werd in het kader van dit vooronderzoek geraadpleegd en weergegeven. De meest recente kleurenorthofoto werd eveneens geraadpleegd. Andere kaarten werden omwille van het gevolgde traject (Archeologienota met beperkte samenstelling) niet weergegeven. Ze bleken immers geen aanvullende informatie te bieden die een potentieel tot kenniswinst aan kan tonen.

Om een inzicht te bekomen in de reeds gekende archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied en zijn directe omgeving werd ook de Centrale Archeologische Inventaris geraadpleegd.⁷ Deze online inventaris, opgesteld door het Agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse Overheid, biedt een overzicht van alle tot nu toe gekende archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Via het Geoportaal van Onroerend Erfgoed werd eveneens de inventaris van de beschermde archeologische sites, de inventaris van vastgestelde archeologische zones en de inventaris van gebieden waar geen archeologie te verwachten valt, geraadpleegd. Enkel de Centrale Archeologische Inventaris is in dit rapport opgenomen. De overige kaarten worden in dit bureauonderzoek niet weergegeven vermits ze niet relevant zijn in het gevolgde traject.

Verder wordt in deze studie hoofdzakelijk gebruik gemaakt van het rapport van het archeologisch onderzoek dat op en rondom het onderzoeksterrein plaatsvond en uitgevoerd werd in 2010 - 2011:

- WESEMAEL E., VAN DE STAËY I. EN STEEGMANS J. (2011) *Prospectie met ingreep in de bodem naar aanleiding van de woningverkaveling 'Binnenveldje' aan de Klaproosstraat te Koninksem (Tongeren). Onderzoek uitgevoerd in opdracht van de Vlaamse Maatschappij voor Sociale Woningbouw (VMSW). (ARON RAPPORT 106)*, Sint-Truiden.

⁷ <https://geo.onroerenderfgoed.be/> en <http://cai.onroerenderfgoed.be/>

Het historisch verleden van het studiegebied werd in bovenstaande studie reeds onderzocht. Vanwege het gevolgde traject (archeologienota met beperkte samenstelling) wordt de volledige geschiedenis van het projectgebied in deze studie niet opgenomen. De *Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden*, opgemaakt op initiatief van *Graaf de Ferraris* (1771-1778), de *Atlas der Buurtwegen* (1842) en de *Vandermaelenkaart* (1846-1854) werden via de website *geopunt.be* nogmaals geraadpleegd. Ook de topografische kaarten van 1873, 1904, 1939, 1969 en 1981 werden geraadpleegd via *Cartesius.be*. Deze kaarten worden evenwel niet weergegeven in het bureauonderzoek. Op geen van deze kaarten kon immers bebouwing worden opgemerkt. De bekomen informatie wordt wel als aanvullend argument gebruikt voor de bepaling van maatregelen.

Een visuele terreininspectie werd niet uitgevoerd. Via gegevens uit het voorgaande onderzoek en de meest recente orthofoto kon namelijk een beeld bekomen worden van de huidige inrichting en de gaafheid van het onderzoeksgebied.

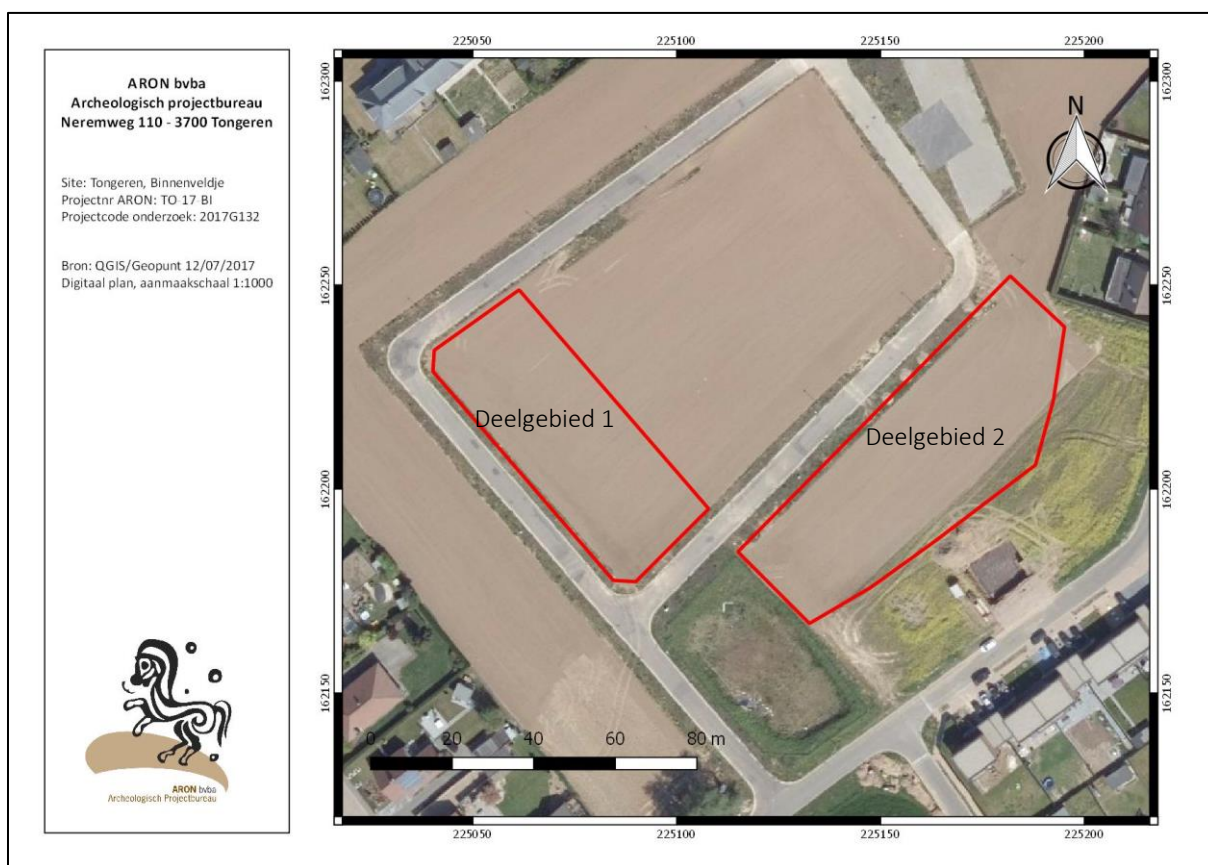
De ligging van ondergrondse kabels en leidingen werd niet opgevraagd via *KLIP*. Deze gegevens waren immers niet relevant vanwege het gevolgde traject. De initiatiefnemer bezorgde de tot nu gekende informatie over het plangebied.

Het bureauonderzoek werd uitgevoerd door *Hanne De Langhe* van het archeologisch projectbureau *Aron bvba* en intern begeleid door *Petra Driesen*.

2 Assessment

2.1 Situering van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied, met een oppervlakte van 5055 m² en kadastraal gekend als Tongeren, afd. 2, sectie B: perceelnrs. 130h8 en 130K8, situeert zich ten zuidwesten van het stadscentrum van Tongeren aan de Klaproostraat en is gelegen ten zuiden van de Romeinse Kassei, de oude Romeinse heerbaan tussen Tongeren en Bayay. Het huidige onderzoeksterrein bestaat uit 2 deelgebieden, waarvan deelgebied 1 (2125 m²) in het noorden, westen en zuiden omsloten wordt door recent aangelegde wegenis en in het oosten grenst aan braakliggend terrein. Deelgebied 2 (2930 m²) ligt ten zuidoosten van de recent aangelegde wegenis en wordt begrensd door woonpercelen in het oosten en het zuiden, door braakliggend terrein met een uitgegraven bufferbekken in het zuidwesten en door braakliggend terrein in het zuidoosten. Beide deelgebieden worden momenteel ingenomen door een akker en lijken recent geëgaliseerd te zijn (afb. 4).

Afb. 4: Kleurenorthofoto met aanduiding van de zone waar de bodemingrepen zullen plaatsvinden (rood).

2.2 Archeologische situering

In 2010 -2011 werd naar aanleiding van de inrichting van de verkaveling 'Binnenveldje' een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd op een ca. 4,15 ha groot terrein (CAI 157049, afb. 5; afb. 6 en BIJLAGE 8, zwart)., waarvan het huidige onderzoeksterrein deel uitmaakt (afb. 6, rood en BIJLAGE 8). Dit vooronderzoek, uitgevoerd door ARON bvba, bestond uit een bureauonderzoek, een proefsleuvenonderzoek en een veldprospectie door middel van metaaldetectie.⁸

⁸ Wesemael, Van de Staey en Steegmans (2011)

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden slechts 29 sporen aangetroffen, waaronder vooral karrensporen afkomstig van twee wegen die het terrein doorsneden, veldoventjes en in minder mate greppels.

Beide aangetroffen veldwegen waren door de recente akkerbewerking grotendeels verploegd. In het verleden waren deze wegen zijwegen van de Romeinse Kassei (*afb. 7, BIJLAGE 9, A, C en D*). Net ten noorden van het terrein bevond zich in het verleden een 6-sprong, een kruispunt van de Romeinse Kassei met vier veldwegen. Dit is zichtbaar op historische kaarten die tijdens het bureauonderzoek geraadpleegd werden. Op basis van de ligging en de verbindingen die de wegen verzorgden, werd geconcludeerd dat beide wegen reeds uit de Gallo-Romeinse periode kunnen stammen.

De aangetroffen veldoventjes waren ingegraven net onder de huidige ploegvoor. Gelijkaardige veldoventjes kwamen in eerdere opgravingen voor in militaire context.⁹ Het voorkomen van deze oventjes kan dan ook wijzen op de aanwezigheid van een kampplaats van een doortrekkend leger. De oventjes zijn de stookplaatsen waarop de soldaten voedsel bereidden.

De greppels leken van recentere ouderdom te zijn en kunnen geïnterpreteerd worden als perceelgreppels.

De prospectie met behulp van metaaldetectie leverde 533 vondsten van archeologische waarde op. Hierin waren drie categorieën te herkennen. Een deel van de vondsten leek tijdens het kamperen van een leger tijdens de Oostenrijkse Successieoorlog (1740 – 1748) op het terrein terecht gekomen te zijn. Vermoedelijk dateren ook de veldoventjes uit deze periode. Een tweede groep vondsten was in verband te brengen met gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog, mogelijk een vliegtuigcrash. De derde groep vondsten kwam door middel van landbouwactiviteiten op de akkers terecht.¹⁰

Binnen het huidige projectgebied werden slechts 4 sporen aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek. Spoor 3.1 in deelgebied 1 was een niet dateerbare kuil, mogelijk een leemwinningskuil. Spoor 5.1 in deelgebied 2 was een veldoventje en de sporen 7.4 en 8.2 in deelgebied 2 waren beide restanten van een recent wegdek. Van de eerder besproken veldwegen werden ter hoogte van de proefsleuven in het huidige projectgebied geen restanten waargenomen. Dit terwijl één van deze wegen – weg C (*afb. 7, BIJLAGE 9, bruin*) - vermoedelijk wel deels door beide deelgebieden liep. In het noordwesten van deelgebied 2 en in mindere mate in het zuiden van deelgebied 1 was echter een grote berm aanwezig die recent was van oorsprong (*afb. 7, BIJLAGE 9, B: groen*). Ter hoogte van deze berm werden de proefsleuven onderbroken, waardoor de veldweg niet aangesneden werd.

Er werden slechts 3 vondsten aangetroffen binnen het huidige projectgebied, allen in het zuiden van deelgebied 1. Het ging hierbij om metaaldetectievondsten, m.n. 2 musketkogels, dateerbaar tussen het einde van de 15de eeuw en het midden van de 19de eeuw en een onbepaald post-middeleeuws loden fragment. Mogelijk kunnen deze vondsten, evenals het veldoventje, aan de aanwezigheid van het eerder besproken 18de eeuws militair kampement gerelateerd worden.

De aangetroffen sporendensiteit binnen het toenmalig projectgebied was vrij laag. Bovendien waren een aantal sporen recent en kon het merendeel van de resterende sporen geïnterpreteerd worden a.h.v. de studie van historische en cartografische bronnen en het vondstmateriaal.

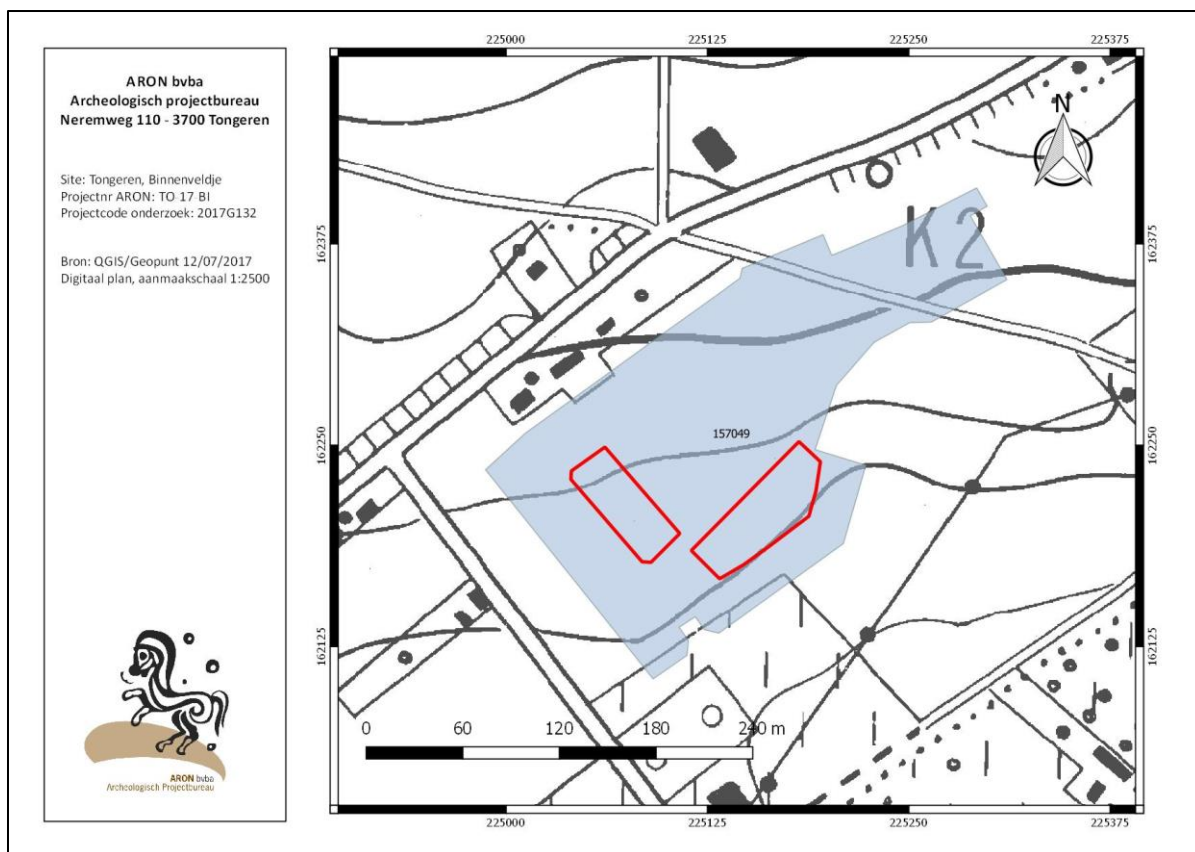
Op basis van het proefsleuvenonderzoek werd in 2011 voor het onderzoeksgebied dan ook geen vervolgonderzoek geadviseerd en werd het terrein vrijgegeven.¹¹

Inmiddels werden in het kader van de geplande verkaveling bijgevolg de wegen, nutleidingen en het bufferbekken reeds aangelegd en werd de toenmalige berm genivelleerd (*afb. 4*). Uit de luchtfoto's blijkt dat vermoedelijk ook het volledige huidige onderzoeksterrein tijdens deze werken geëgaliseerd werd, mogelijk in het kader van de nivelleringswerken ter hoogte van de berm.

⁹ Lanaken, Europark en Neerharen, Delstraat.

¹⁰ Wesemael Van de Staey en Steegmans (2011), 10-12.

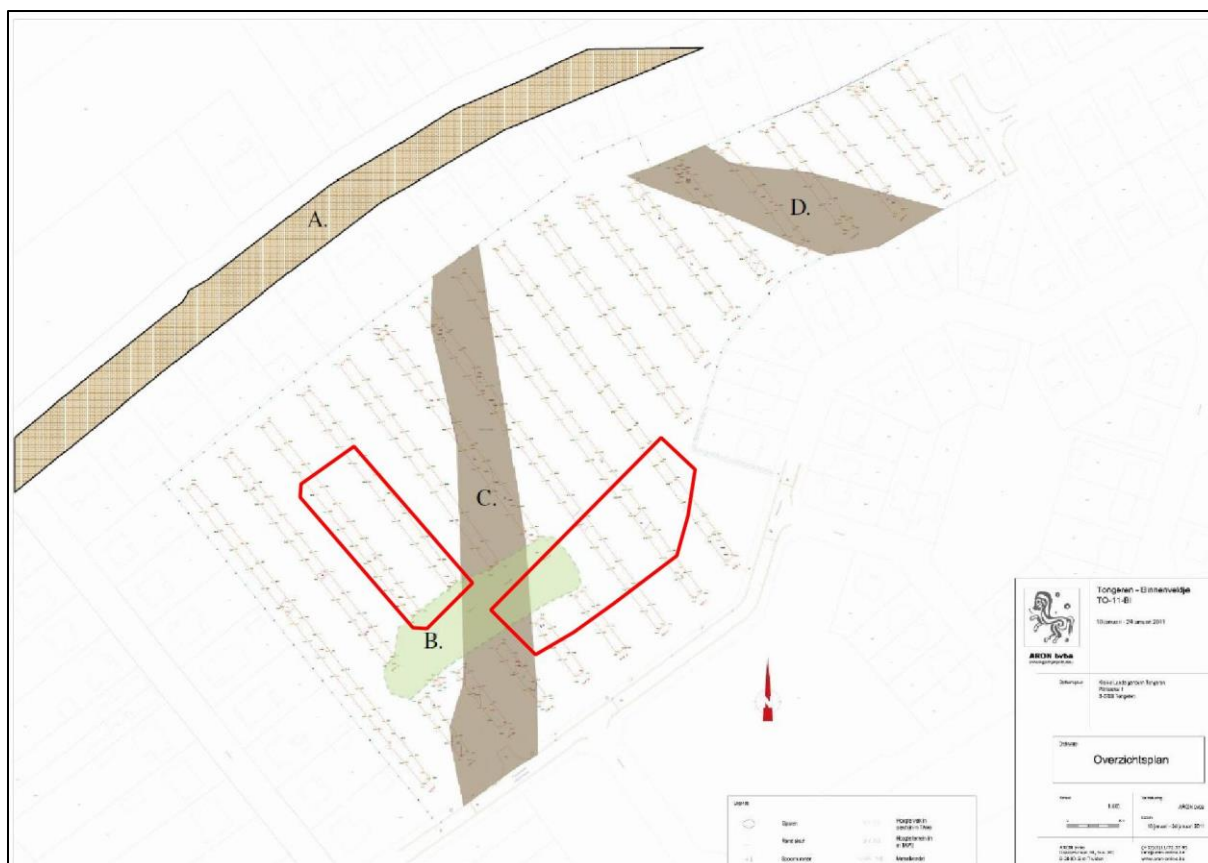
¹¹ Wesemael Van de Staey en Steegmans (2011), 11-12.

Afb. 5: Centrale archeologische inventaris met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood) en de omliggende zone (CAI 157049) waar in 2010-2011 een archeologisch vooronderzoek werd uitgevoerd.

Afb. 6: Proefsleuvenplan van het archeologisch onderzoek in 2010-2011. Het ganze gebied heeft een oppervlakte van ca. 4,15 ha (zwart), het huidige te verkavelen en te onderzoeken terrein is 5055 m² groot (rood). Ter hoogte van deelgebied 1 werd een kuil aangetroffen, ter hoogte van deelgebied 2 een veldoven en 2 restanten van een wegdek (ARON, digitaal plan, dd 02/03/2011, aanmaatschaal 1:400, 2017G132).

Afb. 7: Proefsleuvenplan van het archeologisch onderzoek in 2010-2011 met aanduiding van de aangetroffen sporen. Tussen deelgebied 1 en 2 loopt een veldweg (c) en ligt een berm (B) (ARON, digitaal plan, dd 02/03/2011, aanmaakschaal 1:400, 2017G132).

2.3 Impact van de bodemingrepen en kenniswinst

De initiatiefnemer plant op een ca. 5055 m² groot terrein een verkaveling in 14 loten, evenals de bouw van 14 sociale koopwoningen.

In het kader van deze verkaveling zullen ter hoogte van de woningen afgravingen plaatsvinden tot maximaal 80 cm onder het huidige maaiveld. De riolering zal vermoedelijk tot een diepte van ca.1,2 m diep worden uitgegraven, maar kan plaatselijk diepere verstoringen veroorzaken. Voor de overige bodemingrepen (o.a. de aanleg van tuinzones, verhardingen en nutsleidingen) is een afgraving tot maximaal ca. 80 cm voorzien.

Eventueel aanwezige archeologische sporen zullen door deze bodemingrepen vergraven worden.

Hiertegenover staat dat het archeologisch proefsleuvenonderzoek dat in 2010 - 2011 uitgevoerd werd, slechts 4 sporen opleverde ter hoogte van de huidige projectzone, waaronder een kuil, een 18de eeuwse veldoven en 2 restanten van een recent wegdek. Ook elders op het toenmalig onderzoeksterrein was de sporendensiteit laag. Het merendeel van de aangetroffen sporen was recent of kon a.h.v. historische en cartografische bronnen of het vondstmateriaal geïnterpreteerd worden. Er werd naar aanleiding van dit vooronderzoek dan ook geen vervolgonderzoek geadviseerd.

De lage sporendensiteit aangetroffen in de proefsleuven aangelegd ter hoogte van de huidige projectzone in combinatie met de eveneens lage sporendensiteit in de zone rondom het huidige projectgebied, de afwezigheid van bebouwing op de historische kaarten en het feit dat inmiddels nivelleringswerken op het terrein plaatsvonden, maakt dat de kans zeer gering is dat verder onderzoek van de huidige projectzone zal leiden tot nuttige kenniswinst.

2.4 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvraag werd tijdens het bureauonderzoek behandeld:

Welke doorslaggevend aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader leidt tot de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling? Beschrijf dit aspect.

De bespreking van de archeologische voorgeschiedenis en de confrontatie hiervan met de toekomstige werken toont aan dat verder onderzoek van het terrein in het kader van toekomstige werken met aantoonbare zekerheid niet zal leiden tot kenniswinst.

In 2010-2011 werd een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op een ca. 4,15 ha groot terrein waarvan ook het huidige onderzoeksterrein deel uitmaakt. Bij dit onderzoek werden ter hoogte van de huidige projectzone slechts 4 sporen aangetroffen. Ook elders op het toenmalige onderzoeksterrein was de sporendensiteit laag. Aangetroffen sporen bleken overwegend recent of konden vaak geïnterpreteerd worden a.h.v. historische en cartografische bronnen of het aangetroffen vondstmateriaal.

Er werd voor de projectzone dan ook geen vervolgonderzoek geadviseerd en het terrein werd vervolgens vrijgegeven.

De lage sporendensiteit in de proefsleuven aangelegd ter hoogte van de huidige projectzone in combinatie met de lage sporendensiteit in de zone rondom de huidige projectzone, de afwezigheid van bebouwing op de historische kaarten en het feit dat inmiddels nivelleringswerken op het terrein plaatsvonden, maakt dat de kans zeer gering is dat verder onderzoek van de huidige projectzone zal leiden tot nuttige kenniswinst.

2.5 Datering en interpretatie

Het onderzoeksterrein is tot op heden onbebouwd en steeds in gebruik geweest als akker of veld. Op het te verkavelen terrein werd in 2010 - 2011 een bureauonderzoek, een proefsleuvenonderzoek en metaaldetectie uitgevoerd. Het onderzoek leverde in de huidige te verkavelen zone slechts een niet gedateerde kuil, een 18de eeuwse veldoven en twee restanten van een recent wegdek op. Drie aangetroffen metaalvondsten wezen in combinatie met de veldoven op de aanwezigheid van een militair kampement ten tijde van de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748).

In de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksterrein werd voorts nog een veldweg aangetroffen die vermoedelijk tussen de huidige deelgebieden loopt. Mogelijk gaat deze weg terug tot de Gallo-Romeinse periode.

De sporendensiteit die aangetroffen werd tijdens het proefsleuvenonderzoek was dusdanig laag, dat vervolgonderzoek niet plaatsvond. Het merendeel van de aangetroffen sporen was bovendien recent of kon geïnterpreteerd worden a.h.v. beschikbare cartografische en historische bronnen en het aangetroffen vondstmateriaal.

3. Samenvatting

De initiatiefnemer plant op een ca. 5055 m² groot terrein ter hoogte van Binnenveldje, Koninksem (Tongeren) een verkaveling in 14 loten en aanvullend de bouw van 14 sociale koopwoningen. Voor dit project is een vergunning vereist.

Het terrein is kadastraal gekend als Tongeren 2 afd. Koninksem, sectie B: perceelnr. 130h8 en 130K8 en was in het verleden steeds in gebruik als akker of veld. Momenteel is het terrein braakliggend. Recent werd het terrein geëgaliseerd in het kader van de nivellering van een berm.

Uit de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologische kader bleek dat archeologisch vervolgonderzoek met aantoonbare zekerheid niet zal leiden tot nuttige kenniswinst, vermits eerder archeologisch onderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek slechts een lage sporendensiteit kon aantonen op en rondom het huidige onderzoeksterrein. Het merendeel van de aanwezige sporen was daarenboven recent of kon op basis van cartografische en historische bronnen en het aangetroffen vondstmateriaal geïnterpreteerd worden. Er werd in het verleden dan ook geen vervolgonderzoek uitgevoerd en het terrein werd vrijgegeven. Bovendien is er op de historische kaarten geen bebouwing op het terrein weergegeven en lijkt het terrein recent genivelleerd te zijn.

Bijgevolg werd dan ook een archeologienota met beperkte samenstelling opgemaakt en wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd.

BIBLIOGRAFIE

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0.

WESEMAEL E., VAN DE STAey I. EN STEEGMANS J. (2011) *Prospectie met ingreep in de bodem naar aanleiding van de woningverkaveling 'Binnenveldje' aan de Klaproosstraat te Koninksem (Tongeren). Onderzoek uitgevoerd in opdracht van de Vlaamse Maatschappij voor Sociale Woningbouw (VMSW). (ARON RAPPORT 106)*, Sint-Truiden

Websites:

dov.vlaanderen.be

<http://cai.onroenderfgoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/thesaurus>

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.onroenderfgoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

